

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

*Присвячується 50-річчю з дня заснування
кафедри духових та ударних інструментів
Інституту мистецтв РДГУ*

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 13

**Rivne
2021**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

*Присвячується 50-річчю з дня заснування
кафедри духових та ударних інструментів
Інституту мистецтв РДГУ*

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 13

**м. Рівне
2021**

УДК 780.8 : 780.64

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкуються за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 3 від 25 березня 2021 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.**, заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Карняк А.Я.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Стоян Караїванов**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Пьотр Лято**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Скороходов В.П.**, доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Леонов В.А.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;**Круль П.Ф.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.**, кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Яковчук Н.Д.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Яковчук О.М.**, професор, заслужений діяч мистецтв України, м. Київ;**Кушнірук О.П.**, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник НАН України, м. Київ;**Гишка І.С.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне;**Овчар О.П.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Цюлюпа Н.Л.**, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 13 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2021. – 180 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780.64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2021

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2021

© Видавництво "Волинські обереги", 2021

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Еволюція діяльності кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ на ниві культури і мистецтва України	7
Вовк Р.А. Месіанство професора Володимира Апатського... ..	15
Леонов В.А. Теория исполнительства на духовых инструментах и терминология	23
Прокопович Т.Ю. «Contra spem spero» Володимира Рунчака: жанрово-стилістичний аспект	26
Скороходов В.П. Знаменитый земляк Владимир Николаевич Апатский	30
Гишка І.С. Труба у визначних творах композиторів ХІХ – початку ХХ століть (теситурно-виконавська проблематика)	37
Дондаков Ю.М. В.М. Апатський – вчитель мого життя!	45
Piotr Lato. Trio na klarnet, skrzypce i fortepian op. 53 Karola Rathausa. Refleksje od strony interpretacyjno-wykonawczej w obliczu niedawnego prawykonania utworu	48
Старко В.Г. В.М. Апатський – очільник української фаготової школи.....	53
Мельник О.Ю., Гундер П.М. Кларнетисти Івано-Франківської області: історико-ретроспективна розвідка	58
Трачук Л.Д. Перлина культури Подільського краю	65
Алтухов В.М. Три мистецькі вершини таланту Володимира Апатського	70
Віятник М.Ф., Жеграй Б.Б., Кушнірик М.М. Міжнародний конкурс молодих трубачів та валторністів імені Мирона Старовецького 1999-2018 роки: історичні аспекти становлення і діяльності.....	72
Скаб'як Я.М., Цюлюпа Н.Л. Відділ духових та ударних інструментів Калуського фахового коледжу культури і мистецтв в освітньому просторі Прикарпаття	78
Палаженко О.П., Вознюк І.М. Постать Самусенка Євгенія Федоровича у формуванні саксофонової школи міста Рівного.....	81
Кавунник О.А. Ретроспекція творчості Тимофія Докшицера й Валерія Посвалюка в контексті музикознавчої регіоніки.....	84
Гайдабура О.Д., Гайдабура В.О. Реформація та удосконалення естрадно-інструментального жанру в мистецькому житті України	88
Левчук О.А. Трубачі Хмельниччини в історії духового інструментально-оркестрового виконавства Поділля.....	94
Макаров Є.П. Естрадно-симфонічний оркестр Рівненського обласного академічного українського музично-драматичного театру в історії музичного мистецтва Волинського Полісся	97

Педагогіка та методика духового виконавства

Карп'як А.Я. Парадокси професії: у пошуках стилю (наукова праця під керівництвом народного артиста України, доктора мистецтвознавства, професора Апатського В.М.).....	100
Яковчук О.М. Ансамбль дерев'яних духових інструментів: композиційний ресурс використання фольклору.....	108
Концевич О.Ю. Виконавський універсалізм мистецтва трубача як сучасна стратегія.....	112
Максименко Д.П. «Скарамуш» для саксофона з оркестром Д. Мійо: Інноваційні риси програмної романтичної сюїти.....	117
Фіськов Г.М. Формування метро-ритмічного чуття у студентів в процесі оркестрового музикування.....	122
Яковчук Н.Д. Жанр сюїти в творчості Олександра Яковчука.....	125
Кашперський В. П. Сучасні проблеми поняття культури звуку виконавців на духових інструментах.....	129
Голобородов Д.Ю. Специфіка підбору музичних інструментів та навчального репертуару для майбутніх мультиінструменталістів.....	131
Жульєва Л.В. В. Успенський. Концертино для тромбона з оркестром.....	135
Жульєв А.П. Система розігрування тромбоніста.....	142
Нижник Ю.В. Порівняльний аналіз постановок мундштука на губах музиканта-тромбоніста.....	147
Димченко С.С. Історія та розвиток методик гри на ударних інструментах.....	150
Крет М.В., Левчук Н.О. Музика як психотерапевтичний засіб впливу на емоційний стан людини.....	154
Терлецький М.М. Оркестрово-ансамблева підготовка духового оркестру як шлях до професійного зростання.....	158
Відомості про авторів.....	164
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2010-2021 роки).....	167

Упродовж тривалого періоду, мистецтво гри на ударних інструментах не мало розвинутої методичної бази. Але в теперішній час зацікавленість в цьому значно зросла, поряд з відомими посібниками, з'являються нові методики.

Сучасні тенденції розвитку мистецтва гри на ударних інструментах пов'язані з:

- формуванням нових стилів музичного мистецтва;
- винайденням нових інструментів ударної групи;
- ростом виконавської майстерності.

Велике значення у формуванні сучасного виконавця на ударних інструментах, має майстерне володіння цілим комплексом інструментів. Наприклад, ударна установка є основним необхідним інструментом будь-якого поп, рок або джазового колективу. Також широко використовуються клавішні ударні інструменти – маримба, вібрафон, ксилофон. Музиканту симфонічного оркестру, крім цих інструментів, потрібно володіти виконавською майстерністю гри на литаврах, оркестрових тарілках та перкусії [2, с.16].

Нові методичні підходи та тенденції розвитку мистецтва гри на ударних інструментах стають пріоритетними у формуванні виконавця високого професійного рівня, здатного використовувати широкий спектр можливостей ударних інструментів, незалежно від складності композиторського задуму. Разом з тим, даний процес сприяє розвитку нового напрямку музичного мистецтва, котрим стає мистецтво гри на ударних інструментах.

Література

1. Андреев М. Основные вопросы начального обучения игре на ударных инструментах // Основы начального обучения игре на ударных инструментах оркестра / М. Андреев. – М., 1972. – 164 с.
2. Бурдь В. Теория и методика профессионального обучения студентов-исполнителей художественному интонированию на ударных инструментах: Автореф. дис. канд. пед. наук: 17.00.02 / В. Бурдь. – Краснодар, 2005. – С. 16.
3. Вопросы жанрового и стилового многообразия современной музыки: ст. науч. тр. / Моск. гос. конс. им. П. И. Чайковского / ред. В. Попов. – М.: МГК, 1986. – 134 с.
4. Кизант Г. Техника игры на ударных инструментах / Г. Кизант. – К.: Музыкальная Украина, 1986. – 122 с.
5. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі / В. Котонський. – 1971. – 52 с.
6. Макиевский С. Техника игры на ударной установке / С. Макиевский. – К. – ч. 1., 1989. – 168 с. – ч. 2., 1991. – 136 с.
7. Роздобудов А. Школа игры на ударных инструментах / А. Роздобудов. – М., 2003. – 157 с.
8. Burton G. Evolution of Mallet Techniques // Percussionist. 1973. – Vol. 10. – №3. – P. 30-36.
9. Stevens L. H. The Method of Movement for Marimba with 590 exercises. – Elberon. New Jersey : Keyboard Percussion Publications, 1990. – 109 p.
10. Zeltsman N. / Tradition Four-Mallet Grip // Percussive Notes. Aug. 1995. – P.50-54.

УДК 78: 615.86

ORCID. <https://orcid.org/0000-0003-2479-9286>

ORCID. <https://orcid.org/0000-0002-0052-1194>

**Левчук Н.О.,
Крет М.В.,
м. Рівне**

МУЗИКА ЯК ПСИОТАРАПЕВТИЧНИЙ ЗАСІБ ВПЛИВУ НА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ЛЮДИНИ

Анотація. У статті розглядається актуальне питання, впливу музики на психоемоційний стан особистості. Опис ефекту від прослуховування різних музичних творів. Доводиться, що музика має значний гармонізуючий вплив на психіку і емоційний стан людини. Підкреслюється вплив музики та музикотерапії в цілому як спосіб активації уваги, кмітливості та спостережливості. Головною думкою статті є визнання, що музика являється одним з найпотужніших засобів емоційної регуляції психічної активності людини. Вона розвиває здатність людини розпізнавати і управляти своїми емоціями, підвищуючи його емоційний інтелект. Розглядаються чинники, що впливають на сприйняття музики, а саме психотерапевтичний вплив на емоційний стан людини, Музика викликає відповідні емоції і ефективно впливає на особистість, маючи могутній оздоровчий потенціал. Простір музичного середовища повинен забезпечити формування та розвиток людини, здорової як фізично, так і психічно, яка легко адаптується до нових умов, що змінюються. Вплив музики на різні системи людини. Здатність музики впливати на емоційний стан, що виникає при її сприйнятті залежить від індивідуальних особливостей індивіда, ступеня музичної підготовки, інтелектуальних особливостей.

Музика володіє величезним оздоровчим потенціалом: вона здатна регулювати психічний стан людини, гармонізувати емоційно-інтелектуальний розвиток особистості, її вольові прояви. Вплив музики поширюється не тільки на свідомість, а й на підсвідомість людини. Оздоровча функція музики проявляється у всіх видах музичної діяльності людини: сприйнятті, співі, русі, грі на музичних інструментах. Вона допомагає заспокоїти або, навпаки – активізувати, налаштувати, зацікавити. Музика і музична діяльність є провідним засобом впливу на емоційний стан людини та її фізичний стан.

Ключові слова. Музикотерапія, емоційний стан, музика, лікувальна функція музики.

Annotation. The article deals with the actual issue, the influence of music on the psycho-emotional state of the individual. Description of the effect of listening to various musical works. It is believed that music has a significant harmonizing effect on the psyche and the emotional state of man. This article emphasizes the influence of music and musicotherapy in general as a way of activating attention, savvy and observation. The main idea of the article is to recognize that music is one of the most powerful means of emotional regulation of human mental activity. It develops a person's ability to recognize and manage their emotions by increasing its emotional intelligence. The factors influencing the perception of music, namely, the psycho-emotional state of man at the time of listening to one or another music, especially its nervous system, temperament, type of personality. Music causes an emotional explosion in humans earlier than other arts and effectively affects the personality, it has a huge recreational potential. The space of the musical environment must ensure the formation and development of a person healthy both physically and mentally adapting to new changing conditions. Influence of music on different human systems. The physiological impact of music per person is based on the fact that the nervous system, and with it and muscle have the ability to assimilate the rhythm. Music is capable of establishing a general mood, and the emotional color of images that arise when it is perceived, varies depending on the individual characteristics of musical perception, the degree of musical training, the intellectual features of the listener. Music has a huge health capacity: it is capable of regulating the mental state of man, harmonize emotional and intellectual development of personality, its volitional manifestations. The musical influence applies not only to consciousness, but also on the subconscious person. The health function of music manifests itself in all types of musical activities of children: perception, singing, moving, playing musical instruments. When the music's perception is optimized by the emotional state of the child, music helps to calm or, conversely – to activate, customize, interest. Music and musical activity can become a leading means of developing children's emotions, and through them mental and physical health.

Key words. Music therapy, emotional state, music, medical function of music, health-saving.

Постановка проблеми. В сучасному світі проблема збереження та відновлення психо-емоційного стану людини займає досить важливе місце. Одним із психотерапевтичних методів впливу на психіку людини є музика. За допомогою музики можливо покращити настрій, сконцентрувати увагу, покращити продуктивність праці, зняти емоційну втому. Але разом з тим, потрібно розуміти, що одна і та ж музика впливає на одну людину позитивно, а на іншу – негативно. Реакція слухача на музику, як фізіологічна, так і емоційна, залежить від багатьох індивідуальних чинників, таких як: музичні уподобання і поточний настрій, характер та емоційний стан, досвід слухача та соціальний статус тощо. Однак існують і механізми сприйняття музики, які багато в чому універсальні. Найприроднішим явищем, пов'язаним з впливом музики на слухача на фізіологічному рівні, є, зокрема, акустичне сприйняття, що полягає в адаптації ритму фізіологічних процесів в організмі реципієнта до ритму музики, яка прослуховується виходячи з принципу резонансу. Наприклад, пульс, дихання або провідність нервових імпульсів можуть синхронізуватися з ритмом музики [6, с. 531-542; 7, с. 25-31].

На сьогоднішній день музикотерапія – це інтегративна дисципліна, яка розвивається на стику нейрофізіології, психології, рефлексології, музикознавства, музичної психології та інших наук. Також, вона являється відносно новим методом психотерапії [5, с. 2].

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Питання впливу музикотерапії на організм, інтелектуальну діяльність та душевний стан людини розкривають у своїх працях такі науковці, як: В. Бехтерев, С. Хміль, І. Шабутіна, С. І. Науменко, М. Догель, О. Жавініна, Т. Яковенко. Можливість нормалізації функціонування вегетативної системи за допомогою правильно підбраною музики підтверджена науковими дослідженнями Клаудії Кукельчинської-Кравчик. Вони продемонстрували вплив заспокійливої музики на гальмування симпатичної нервової системи, це реакція на стрес, збільшення серцебиття та кров'яного тиску і активація парасимпатичної системи, вона уповільнює серцевий ритм слухача, знижує кров'яний тиск та стимулює травну систему [8, с. 113-117].

Музика спроможна викликати в людини різноманітні почуття та емоції. Такі властивості музики – вплив на почуття людини, підтверджуються усіма дослідниками даної тематики.

Музичні твори умовно можна поділити на такі види: розслабляючі, заспокійливі, тонізуючі та активізуючі. На думку музикознавця Христофора Рюгера, тільки класична музика являється придатною для психотерапії. Він категорично відхилив сучасну рок – і поп-музику. Найкращий ефект помітний під час прослуховування народних мелодій та мелодійної класичної музики. У своїй статті

"Моцарт делает умнее" Єлена Пілікіна стверджує про те, що найдивовижнішою являється музика Моцарта: плавна, не швидка, але і не повільна, чарівна у своїй простоті [11].

Мета статті розкрити терапевтичний вплив музики на емоційний стан людини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Музикотерапія "θεραπευτική μουσική" в перекладі з грецької означає "зцілення музикою". Музика має змогу відтворити такі відтінки людських почуттів та емоцій, які важко виразити за допомогою слів. Всі найдавніші вчення земних цивілізацій містять в собі подібні твердження і досвід впливу музики на тварин, рослини і людей. Давньогрецький математик та мислитель Піфагор використовував музику у лікувальних цілях. Гіпократ за допомогою музики лікував безсоння та епілепсію. На думку Арістотеля музика має змогу зняти важкі психологічні переживання. Він розробив вчення де розглядалося питання впливу мистецтва на внутрішній світ людини. Саме за цією теорією він розробив концепцію катарсису, згідно з якою в душі слухача і глядача грецької трагедії відбувалося очищення від хвороботворчих афектів [3, с. 18]. У середньовіччі ця проблема вивчалась у руслі теорії афектів, що встановлювала зв'язок між емоційно-почуттєвими станами людини і способами їх відображення у музиці [4, с. 3].

Узбецький науковець Мірзакарім Норбеков довів, що здоров'я людини залежить від її емоційного стану. Тобто, якщо у середині нас хаос, то саме за допомогою музики гармонізується емоційна сфера людини [12, с. 2018-2019].

Найкращий терапевтичний ефект проявляється під час прослуховування релігійної музики. Вона відновлює душевну рівновагу, полегшує біль та заспокоює. При звучанні музичного твору відбуваються звукові вібрації, які несуть певну інформацію на тих чи інших частотах.

На думку нашого вітчизняного музикотерапевта відомого академіка, винахідника, психолога та реабілітолога В. Гаврилюка "Музикотерапія належить саме до методів цілісного впливу на організм. Електромагнітні коливання звуку діють не на окремі органи, а на мозок, де міститься інформація про розбалансованість тих чи тих органів і систем, а часто й криється першопричина патологій. Таким чином запускається механізм саморегуляції організму. Звук активізує молекули ДНК і змушує людський організм працювати на самолікування" [1, с. 158].

Психологічні механізми, що лежать в основі особистісних змін, включають в себе ідентифікацію з художнім образом музичного твору, співпереживання емоційних станів, що виражаються за допомогою музики, рефлексію та співвідношення свого життєвого досвіду з життєвим досвідом автора музичного твору. Емоційне потрясіння і співпереживання, що виникають при прослуховуванні ряду музичних творів, можуть сприяти душевній розрядці слухача – катарсису. Катарсис походить від давньогрецького κάθαρσις (підняття, очищення, оздоровлення) – моральне очищення, піднесення душі через мистецтво, що виникає в процесі співпереживання та співчуття.

За даними досліджень саме під час прослуховування музичних творів П. І. Чайковського (1 частина симфонії №6, фінал симфонії "Манфред", "Лускунчик", трагічні частина увертюри "Ромео і Джульєтта") слухач переживає бурю емоцій, які сприяють зняттю стресу, дратівливості, афектних станів, занепокоєнню тощо. Варто додати, що здатність емоційно сприймати музику розвивається у людини дуже рано. У віці приблизно шести років діти вже можуть розпізнати такі емоції, що виражаються музикою, як радість, сум, гнів і страх, вони звертають увагу як на характер, так і на темп виконання музичних творів [13, с. 62-63].

Домогтися зниженню невпевненості та позбутися відчуття тривоги можливо за допомогою прослуховування деяких музичних творів, наприклад: Ф. Шопен – прелюдії, мазурки, коліскові та ноктюрни; Й. Штраус – польки та вальси; Ф. Ліст – ноктюрни й розради, А. Г. Рубінштейн – мелодії. Для зниження відчуття роздратованості та розчарування на думку А. М. Руденка, доктора філософських наук, потрібно прослуховувати твори Й. С. Баха та Л. Бетховена наприклад Місячна соната та Пасторальна симфонія. А також: Й. Брамс "Коліскова"; Ф. Шуберт "Аве Марія"; К. Дебюсі "Місячне світло"; П. І. Чайковський "Пісня без слів", "Роздум", Симфонія № 1 "Зимові мрії"; В. А. Моцарт та Л. Бетховен повільні сонатні частини. А. Вівальді скрипичні концерти, а саме "Пори року"; С. В. Рахманінов концерт для фортепіано з оркестром №2; Е. Гріг фортепіанний концерт ля мінор [9, С. 210-212].

Також потрібно приймати до уваги і той фактор, в якому емоційному стані слухач, який у нього темперамент, які особливості нервової системи на момент прослуховування музичного твору. Беручи до уваги дослідження Лії Шарман, доктора наук Університета Квінсленда, Брісбен, Австралія і Аніті Дінг Женецьєви, доцента кафедри клінічної психології Університета Квінсленда, Брісбен, Австралія впливу музики hard rock і heavy metal на людей, що знаходяться в стані гніву. Якщо на людину в спокійному стані така музика зазвичай діє як стресовий фактор і збуджує нервову систему, то на Perezбуджених гнівом нервову систему така музика діє як заспокійливий засіб, що призводить до зниження частоти серцевих скорочень і нормалізації артеріального тиску [12].

Такий самий вплив має сумна музика, якщо людина знаходиться в спокійному емоційному стані то вона діє пригнічуюче, а на людину в стані горя і смутку навпаки діє позитивно. Водночас весела музика на людину в стані горя діє дратівливо, що супроводжується підвищенням частоти серцевих скорочень і артеріального тиску.

Численні дослідження останніх років показують, що прослуховування музики зменшує тривогу, нормалізує серцебиття, артеріальний тиск, покращує якість сну, Повсякденне прослуховування позитивної музики значно послаблює вплив хронічного стресу [2, с. 18].

Серед українських дослідників музикознавства в даній сфері слід відзначити нашу співвітчизницю кандидата мистецтвознавства Вікторію Драганчук, яка розглядає методи на форми застосування музикотерапії в історичному аспекті. Вона випробувала практично засади психокорегування засобами музики за розробленою нею ж методикою із дітьми 5-7 років, хоча і було досягнуто певних позитивних результатів ця методика не отримала подальшого впровадження [1, с. 6-7].

Висновки. Враховуючи вище викладене можна стверджувати, що за допомогою музики корегується психоемоційний стан особистості. Вона тісно пов'язана з розумовими процесами, тобто потребує уваги, кмітливості та спостережливості. Для того аби зрозуміти і полюбити музику не потрібне знання нот, тому що музика – це мова душі. При прослуховуванні музики Й. С. Баха, героїчної музики Л. Бетховена, світлої та легкої музики В. А. Моцарта в людини виховується доброта, твердість та стійкість духу. Музикотерапія в загальнонауковому значенні, попри численні спроби вчених визначити її зміст та вплив на людину, досі залишається дискусійним.

Список використаної літератури

1. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. "Музичне мистецтво" [Електронний ресурс] / Вікторія Драганчук ; передм. Л. Кияновської ; Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – 230 с.
2. Петрушин, В. И. О развитии эмоционального интеллекта в процессе музыкальных занятий [Текст] / В. И. Петрушин // Вестник кафедры ЮНЕСКО "Музыкальное искусство и образование". – 2016. – № 2 (14). – С. 68–82.
3. Науково-педагогічний журнал Молодь і ринок, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка / Т. Ткаченко Музикотерапія і її внесок в оздоровчу, виховну і моральну функцію молоді – 2012. – №4 (87) – С.166.
4. Апанасенко Г. Л., Савельева-Кулик Н. А. Музыкальная терапия: история, современность и перспективы развития. Український медичний часопис. 2012. № 4. С. 170–173.
5. Герасимович Г. И., Эйныш Е. А. Применение музыкотерапии в медицине // Мед. новости – 1999. – 7. – С. 17 – 20.
6. Galińska E., Muzykoterapia, [w:] Psychoterapia. Teoria. Podręcznik akademicki, red. L. Grzesiuk, Warszawa 2005. – p.661.
7. Galińska E., Muzyka w terapii. Psychologiczne i fizjologiczne mechanizmy jej działania, [w:] Człowiek, muzyka, psychologia, red. W. Jankowski, B. Kamińska, A. Miśkiewicz, Warszawa 2000. -p.506.
8. Kukielczyńska-Krawczyk K., Oddziaływanie dzieła muzycznego o charakterze uspokajającym na zmienność rytmu zatokowego, praca doktorska, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wrocław 2006. p. 545
9. Руденко, А. М. Музыкальная терапия как эффективное средство прикладной психологии и психотерапии [Текст] / А. М. Руденко // Альманах современной науки и образования. – Тамбов : Грамота, 2007. – № 1 (1). – С. 280.
10. Sharman L., Dingle G. A. Extreme metal music and anger processing. *Frontiers in Human Neuroscience*, *Front. Hum. Neurosci.* 9:272. doi: 10.3389/fnhum.2015.00272 – 2015 – С. 12.
11. Пиликина Е. Моцарт делает умнее / Е. Пиликина // АИФ Здоровье – 2003. – №34 – С. 4.
12. Научно-методологические и социальные аспекты психологии и педагогики. Сборник статей международной научно-практической конференции: в 2-х частях / Проблемы духовность и народная музыка в трудах учёных (статья) – Казань 13 января – 2017. – С. 233.
13. Вестник кафедры юнеско музыкальное искусство и образование Учредители: Московский педагогический государственный университет (Москва) / Воздействие музыки на психоэмоциональное состояние человека и его творческий потенциал как компонент содержания музыкальнопедагогического образования – №2 (22) – 2018. – С. 178.

References

1. Draganchuk V. M. Music psychology and therapy: textbook way for students special "Musical art" [Electronic resource] / Viktoriya Draganchuk; foreword L. Kianovska; East Hebrew nat. Univ. Lesya Ukrainka, 2016. – P. 230.
2. Fedotchev A. I., Radchenko G. S. Muzykal'naya terapiya i "muzyka mozga": sostoyanie, problemy i perspektivy issledovaniy [Music therapy and "music of the brain": the state, problems and prospects of research]. *Uspekhi fiziologicheskikh nauk – Progress in Physiological Sciences*, 2013, vol. 44, no. 4, pp. 35–50 (in Russian).
3. Scientific and pedagogical journal Youth and the market, – 2012. – №4 (87) – P. 166.

4. Apanasenko G. L., Saveleva-Kulyk N. A. Muzykal'naya terapiya: y'storyya, sovremennost' y' perspektivy razvitya. Ukrayins'kyj medychnyj chasopys. 2012. № 4. P. 170–173.
5. Gerasimovich GI, Einysh EA Application of music therapy in medicine // Med. news – 1999. – 7. – P. 17–20.
6. Galińska E., Muzykoterapia, [w:] Psychoterapia. Theory. Academic textbook, edited by L. Grzesiuk, Warsaw 2005.
7. Galińska E., Music in therapy. Psychological and physiological mechanisms of its effect, [in:] Man, music, psychology, ed. by W. Jankowski, B. Kamińska, A. Miśkiewicz, Warsaw 2000.
8. Kukielczyńska-Krawczyk K., Oddziaływanie dzieł muzycznego o charakterze uspokajającym na zmienność rytmu zatokowego, praca doktorska, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wrocław 2006.
9. Rudenko, A. M. Musical therapy as an effective means of applied psychology and psychotherapy [Text] / A. M. Rudenko // Almanac of modern science and education. – Tambov: Grandman, 2007. – № 1 (1). -P. 280.
10. Sharman L., Dingle G. A. Extreme metal music and anger processing. Frontiers in Human Neuroscience, *Front. Hum. Neurosci.* 9:272. doi: 10.3389/fnhum.2015.00272 – 2015 – P. 12.
11. Pilikina E. Mozart is doing smarter / E. Pilicina // AIF Health – 2003. – №34 – P. 4.
12. Scientific methodological and social aspects of psychology and pedagogy. Collection of articles of the International Scientific and Practical Conference: In 2-parts / Problems, spirituality and folk music in the works of scientists (article) – Kazan January 13 – 2017. – P. 233.
13. Vestnik Department of UNESCO Music Arts and Education Founders: Moscow Pedagogical State University (Moscow) / Impact of music on the psycho-emotional state of a person and its creative potential as a component of the content of musical foundagogical education – No. 2 (22) – 2018. – P. 178.

УДК 780.8:780.64

ORCID. <https://orcid.org/0000-0002-5341-9476>

*Терлецький М.М.,
м. Рівне*

ОРКЕСТРОВО-АНСАМБЛЕВА ПІДГОТОВКА ДУХОВОГО ОРКЕСТРУ ЯК ШЛЯХ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

"Колективна творчість, на якій базується мистецтво, обов'язково вимагає ансамблю, і ті, хто порушує його, здійснюють злочин не тільки перед своїми товаришами, але і проти самого мистецтва, якому вони служать".

К.С. Станіславський.

Анотація. Стаття адресована в першу чергу студентам, майбутнім диригентам духового оркестру. В ній висвітлено комплекс заходів, які необхідні для повноцінного функціонування та професійного зростання оркестрового колективу.

Ключові слова: Духовий оркестр, диригент, оркестровий ансамбль.

Annotation. The article is addressed first of all to students, future conductors of a brass band. It highlights a set of activities that are necessary for the full functioning and professional growth of the orchestra.

Keywords: brass band, conductor, orchestral ensemble.

Основним завданням оркестрово-ансамблевої підготовки є надбання музикантами художньо-виконавських навичок, за допомогою яких підвищується загальний рівень оркестрового звучання.

Вдосконалення майстерності духового оркестру можливе не тільки шляхом вивчення музичних творів, але і за допомогою спеціальної навчальної літератури (гами, арпеджіо, вправи, окремі фрагменти з оркестрових п'єс), необхідних для розвитку професійних навичок, таких як чистота інтонування, темпова, ритмічна, агогічна і динамічна узгодженість, вірне виконання різних штрихів, технічна оснащеність і т. ін.

В практиці проведення занять по оркестрово-ансамблеві підготовці уже історично склалися деякі закономірності. Так, наприклад, настроювання оркестру і оркестровий стрій входять у зміст кожної оркестрової репетиції, щораз торкаються і питання вдосконалення виконавського ансамблю, роботи над динамічною виразністю і якістю звуку, розвитку виконавського дихання, навичкам використання відповідних штрихів і т. ін.

Ознаки оркестрового ансамблю характеризуються трьома важливими категоріями: одночасність – темпова, ритмічна і агогічна узгодженість виконання; злитість – динамічна, темброва і інтонаційна узгодженість; виконавські засоби – дихання, штрихи, технічне оснащення.

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 13

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк